

ת"פ 62083/06/17 - בית המכס ומע"מ ירושלים נגד א"ק, א"ו, אופק חדש איתי הנדסה ובניה בע"מ, מ.ל.מילה אמיר בניה בע"מ

בית משפט השלום בירושלים

ת"פ 62083-06-17 בית המכס ומע"מ ירושלים נ' ק'
ואח'

בפני כבוד השופט איתן כהן
בעניין: בית המכס ומע"מ ירושלים

המאשימה

נגד

1. א"ק

2. א"ו

3. אופק חדש איתי הנדסה ובניה בע"מ

4. מ.ל.מילה אמיר בניה בע"מ

הנאשמים

גזר דין - נאשם-1 ונאשמת-4

מבוא

1. הנאשם-1 (מכאן ואילך: "**הנאשם**") הורשע על פי הודאתו ובמסגרת הסדר טיעון בכתב אישום מתוקן, והודה גם בשם הנאשמת-4 (מכאן ואילך: "**הנאשמת**" או "**החברה**").

הנאשם הורשע בכך שהוציא 127 חשבוניות מס בלי שהיה זכאי לעשות כן ובהתאמה הורשע ב- 127 עבירות לפי סעיף 117(א)(5) לחוק מס ערך מוסף תשל"ו-1975, (להלן: "**חוק מע"מ**").

כן הורשע בכך שפעל במטרה להביא לכך שאדם אחר יתחמק או ישתמט מתשלום מס שאותו אדם חייב בו, הנסיבות מחמירות, עבירה לפי סעיף 117 (ב)1 בצירוף לסעיף 117(ב)(3) לחוק מע"מ. הנסיבות המחמירות מתבטאות בסכום המס העולה על כפל הקנס הקבוע בסעיף 61(א)(4) לחוק העונשין, תשל"ז-1977 (להלן: "**חוק העונשין**").

2. בהסדר הטיעון שנכרת בין הצדדים הוסכם שהנאשם יודה ויורשע בכתב האישום המתוקן. אשר לעונש הוסכם שהמאשימה תגביל את טיעוניה לעונש מאסר בפועל בן 16 חודשים, מאסר מותנה וקנס לנאשם ולחברה; ולעומתה תהיה ההגנה חופשית בטיעוניה.

3. דינם של הנאשם-2 והנאשמת-3 שהדיון בעניינם הופרד, נגזר עוד ביום 19.06.2019.

כתב האישום המתוקן

עמוד 1

4. על פי עובדות החלק הכללי לכתב האישום המתוקן בשלישית, בשנת 2016 יזם הנאשם את רישומו של מאג'ד סנדוקא כבעלים בחברת "טאדאם" וכעוסק מורשה. הנאשם עשה כן על אף שכל מטרתה של חברה זו הייתה הפצת חשבוניות מס פיקטיביות. הנאשם החזיק בחותמת ובפנקסי חשבוניות מס על שם חברה זו.

נאשמת 4 נרשמה בחודש ינואר 2010 על פי חוק מע"מ כעוסק מורשה בתחום שיווק ציוד רפואי. בחודש מרץ 2013 נרשם הנאשם ברשם החברות כמנהלה של נאשמת 4.

לשם ביצוע העבירות מושא כתב האישום, הופעל הנאשם ע"י אחר.

5. על פי עובדות האישום הראשון, בתקופה שבין חודש יוני 2013 ועד לחודש ינואר 2015 הוציאו הנאשם והחברה 127 חשבוניות מס אשר המס הכלול בהן הוא ₪ **1,528,416** לחברות הבאות: "י.ב. יובל בע"מ", "גני חברון בע"מ", "יצחק אטיאס חברה לעבודות בניין בע"מ" (להלן: "**החברות**"). הנאשם והחברה לא ביצעו ולא התחייבו לבצע את העסקאות המפורטות בחשבוניות המס שהוציאו. במעשיהם האמורים הוציאו הנאשם והחברה חשבוניות מס בלי שהיו זכאים לעשות כן. כמו כן, פעל הנאשם במטרה להביא לכך שהחברות שקיבלו את חשבוניות המס, יתחמקו מתשלום המס שהן חייבות בו, בנסיבות מחמירות.

6. אישומים 2 ו-3 בכתב האישום מיוחסים לנאשמים 2 ו-3 בלבד אשר עניינם הסתיים.

תסקיר שירות המבחן

7. תסקיר שירות המבחן הוגש ביום 27.02.2020. כדי לשמור על צנעת הפרט של הנאשם אפרט את עיקרי הדברים בלבד.

התסקיר סוקר את הרקע האישי, המשפחתי, התעסוקתי של הנאשם.

הנאשם בן 32, רווק, מתגורר בבית הוריו ואינו עובד בשל קשיים רגשיים ותפקודיים.

לנאשם 12 שנות לימוד והוא בעל תעודת בגרות. לאחר סיום לימודיו התיכוניים, למד במשך כשנה וחצי לימודי הסמכה כאח מעשי. הנאשם הפסיק את לימודיו בשל אירוע תקיפה שעבר בשנת 2009, כאשר היה כבן 20. באותו אירוע בעקבות סכסוך חנייה, הותקף בידי קבוצה גדולה של אנשים במוטות ובצינורות. בעקבות התקיפה נגרמו לו חבלות בראשו, בכתפו וברגלו, והוא סבל מדימום ומשבר.

מאז האירוע סובל הנאשם מכאבי ראש, קשיי שינה, עצבנות, נטייה להתפרצויות זעם, שכחה ובלבול. כך גם התנהלותו הכלכלית הייתה בלתי מבוקרת ואנשים שונים שהנאשם האמין להבטחותיהם ניצלו אותו. מאז האירוע התקשה הנאשם להתמיד בעבודה, ובשל חוסר יציבותו הרגשית היה מעורב בעימותים שונים שהובילו לעזיבתו. הנאשם מטופל תרופתית בשל מצבו. לאחרונה עבר הערכה פסיכיאטרית שמצאה שלצד פגיעת ראש ופגיעה מוחית, הוא סובל גם מפוסט-טראומה ומסכיזופרניה. על אף האבחונים שעבר וניסיונות טיפול תרופתיים שונים, לא השתלב הנאשם בטיפול מתמשך ועקבי במסגרת כלשהי, הוא אינו מוכר בביטוח הלאומי ואינו מקבל תמיכה

כספית או טיפולית כלשהי.

הנאשם ללא הרשעות קודמות, אולם בעבר נקבעה אשמתו בעבירת שימוש במסמך מזויף והוא נדון לצו של"צ ללא הרשעה.

שירות המבחן התרשם אז שמעורבותו הפלילית בעבירה קשורה למצבו ולקשייו ולא נבעה מדפוסים עבריינים מושרשים.

בהתייחסו לעבירות הנוכחיות, מסר הנאשם שהן נעברו ללא ידיעתו ובלי שהבין את משמעותן. לדבריו השתלב בעבודה כנהג וכעוזר שליחויות בחברה של קבלנים הפעילים באזור הרשות הפלסטינית. סיפר שמעסקיו ביקשו ממנו לרשום חברה על שמו בשל אזרחותו הישראלית וכדי שיוכלו לעבוד בשטחי ישראל. לדבריו התרשם שמדובר בחברה שפועלת בצורה חוקית, ולא ידע שנעשה בשמו שימוש פלילי.

שירות המבחן התרשם שהנאשם פעל מתוך צורך בשייכות ובחיזוק הערך העצמי שלו, בעקבות קשייו המתמשכים.

הנאשם מסר שהודה בעבירות לאחר שקיבל איומים מצד מעסיקיו לשעבר. כיום מנהלת משפחתו תביעה בבית דין ברשות הפלסטינית, כדי להוכיח שלא זכה בריוח כספי מהעבירות ונוצל בידי מעסיקיו.

כגורמי סיכון להישנות עבירות צוינו: אירוע התקיפה הקשה שפגע קשות ביכולותיו התפקודיות של הנאשם ובכללן פגיעת ראש, ירידה קוגניטיבית, בעיות קשב וזיכרון, וקשיים רגשיים לרבות חרדה ודיכאון. נוסף על אלה, נמצא בהערכה פסיכיאטרית שנערכה לנאשם שהוא סובל ממחשבות שווא של רדיפה ואף אובחן כחולה סכיזופרניה.

בשל מצבו, לא מצליח הנאשם לתפקד במסגרת תעסוקתית יציבה, והוא נתון לסכנת ניצול והשפעה מצד גורמים שונים שנותנים מענה לצורך שלו בשייכות ובערך עצמי. הנאשם התקשה להשתלב בטיפול מתמשך, אינו מוכר בביטוח הלאומי, ואינו מקבל תמיכה כספית או רגשית.

כגורמי סיכוי לשיקום צוינו: מערכת ערכים תקינה בבסיסה לצד משפחה המכוונת לתפקוד נורמטיבי; הבעת תסכול ממצבו ורצון לשפר את תפקודו תוך קבלת עזרה; הבנה שפעל באופן שגוי והתייחסות למניעים הרגשיים לפעולתו; דבריו שלפיהם הוא מנסה להישמר מקשרים שעלולים לסכנו.

לאור האמור בתסקיר, העריך שירות המבחן שהנאשם זקוק לליווי אינטנסיבי והמליץ לשלבו בתוכנית השיקומית של בית המשפט הקהילתי. הנאשם הביע מוטיבציה להשתלב בתוכנית זו.

טיעוני הצדדים וראיות לעונש

8. ב"כ המאשימה, עו"ד ענבר ויינשטיין, ביקשה לגזור על הנאשם עונש בן 16 חודשי מאסר שלצדו מאסר מותנה וקנס. על החברה ביקשה לגזור קנס סמלי. אשר למתחם העונש ההולם, טענה שזה נע בין 14 ל-30 חודשי מאסר בפועל לצד עונשים נלווים. בטיעוניה הדגישה את התכנון המוקדם, את הפן המרמתי בעבירות, את התקופה הארוכה שבמהלכה נעברו, ואת סכום המס המשמעותי המגולם בהן. עוד הוסיפה שהנאשם לא הביע חרטה על מעשיו ולא קיבל עליהם אחריות. בהתייחסה להמלצת שירות המבחן בעניין התאמת הנאשם להליך שיקומי במסגרת בית המשפט הקהילתי, טענה שלעמדת המאשימה, עבירות המס אינן מתאימות להליך שכזה. לתמיכה בטיעוניה הפנתה לפסיקה.

בהשלמה לטיעוניה בכתב, הפנתה לפסיקה העוסקת "בפרונטרים" בעבירות מס.

9. כראיות לעונש מטעם ההגנה הוגשו מסמכים רפואיים הכוללים אבחון פסיכיאטרי של הנאשם ומסמכים רפואיים אודות מחלת אביו.

10. ב"כ הנאשם, עו"ד אחמד אבו קטיש, ביקש להסתפק במאסר בעבודות שירות. בטיעוניה הדגיש שהנאשם סובל מבעיות נפשיות שונות, ונוצל בידי מעסיקיו. עוד הדגיש שהנאשם הופעל בידי אחר שאף גרף את הרווחים לכיסו ולא הועמד לדין. בהתייחסו לעמדת המאשימה להטלת מאסר בין כותלי הכלא, טען שאם יכלא עלול הנאשם לפגוע בעצמו.

דברי הנאשם

11. הנאשם ניצל את זכותו למילה האחרונה. בדבריו לפניי אמר בין היתר כך: **"אני מאוד מצטער. זה לא היה בידי שלי ואני לא ידעתי בדיוק מה אני עושה. אני מצטער על חמש שנים שהלכתי לי מהחיים שלי וזה היה קשה לי מאוד... אבא שלי חולה בסרטן וזה קשה לנו מאוד. אני מצטער מאוד בפני בית המשפט. זה הקשה מאוד על חיי כל מה שקרה וכל התהליך הזה מקשה עליי".**

דיון והכרעה

קביעת מתחם העונש ההולם

12. בהתאם למבחן הקשר ההדוק שגובש בפסיקה (ע"פ 4910/13 ג'אבר נגד מדינת ישראל (29.10.2014)), החלטתי שיש לקבוע מתחם עונש הולם אחד לכל העבירות לאחר שמצאתי שמדובר בעבירות זהות אשר נעברו בשנים עוקבות, ועל כן יש להשקיף עליהן כמסכת עבריינית אחת ולראות בהן אירוע אחד.

13. כידוע, העיקרון המנחה בקביעת העונש הוא **עיקרון ההלימה**, דהיינו, קיומו של יחס הולם בין חומרת מעשה העבירה בנסיבותיו ומידת אשמו של הנאשם, ובין סוג ומידת העונש שיוטל עליו (להלן: "**העיקרון המנחה**").

בית המשפט מצווה לקבוע מתחם עונש הולם למעשה העבירה בהתאם לעיקרון המנחה, תוך התחשבות בערך החברתי שנפגע ובמידת הפגיעה בו, במדיניות הענישה הנוהגת ובנסיבות הקשורות בביצוע העבירה.

14. במקרה דנא, **הערכים החברתיים המוגנים** שנפגעו כתוצאה מהעבירות הם אלה:

ערך ההגנה על הקופה הציבורית;

ערך ההגנה על חוסנו ועל בטחונו הכלכלי של הציבור;

ערך ההגנה על אמון הציבור ברשויות המדינה ובשלטון החוק;

ערך מניעת שיבוש יכולת הפיקוח של רשויות המס על פעילות הנישומים;

ערך מניעת פגיעה או הכבדה על יכולתן של רשויות המס לגבות מס אמת;

ערך מניעת פגיעה בשוויון בנטל תשלומי המס;

ערך מניעת פגיעה בתחרות החופשית במשק;

וערך ההגנה על חובת הציות לחוק בהיבטים של חבות המס.

על פי פסיקה עקבית של ביהמ"ש העליון, עבירות מס מגלות חומרה רבה וטעונות ענישה מרתיעה ובקביעת העונש יש להעדיף, ככלל, את שיקולי הגמול וההרתעה על פני נסיבותיו האישיות של הנאשם. ברע"פ 1717/14 **ליזרוביץ נגד מדינת ישראל** (30.03.2014) נוסחו הדברים כך:

"יש להתייחס בחומרה יתרה לעבירות המס, בשל הפגיעה באינטרסים חברתיים חשובים כתוצאה מביצוע עבירות אלו, היינו: פגיעה בקופת המדינה ובערך השוויון בין האזרחים הנדרשים לשלם מס אמת. חומרה זו הובילה לגישה, לפיה בעבירות המס יש ליתן משקל מכריע לאינטרס הציבורי, ובכלל זה לשיקולי ההרתעה, ולהעדיף אותו על פני נסיבותיו האישיות של הנאשם"

דברים ברוח זו נאמרו גם ברע"פ 9004/18 **יצחקי נגד מדינת ישראל** (31.12.2018), כדלקמן:

"בית משפט זה חזר ועמד על חומרתה של עבריינות המס, אשר נובעת מפגיעתה הקשה במשק, בכלכלה ובמגוון היבטים חברתיים הנוגעים לנטל תשלום המיסים, כמו גם מהקושי הרב שבחשיפתה. נפסק לא אחת, כי יש ליתן לחומרה זו ביטוי ממשי במסגרת גזירת עונשו של מי שהורשע בעבירות אלה, תוך מתן עדיפות לשיקולי הרתעה ולאינטרס הציבורי שבהחמרת הענישה על פני נסיבותיו האישיות של הנאשם, וכאשר נקודת המוצא היא כי העונש ההולם בעבירות אלה הוא מאסר בפועל".

15. **מידת הפגיעה בערך המוגן** משמעותית. כאמור הוציא הנאשם 127 חשבוניות פיקטיביות, לשלוש חברות שונות, לאורך תקופה ממושכת בת כשנה וחצי כשסכום המס הכולל הגלום בהן עמד על סך 1,528,416 ₪. מעשים אלו הובילו לכך שאחרים יתחמקו מתשלום מס שבו הם מחויבים, בסכום שעל פי סעיף 117(ב2)(ג) לחוק מע"מ מהווה נסיבות מחמירות.

16. לענין **מדיניות הענישה הנוהגת**: בחינת פסקי דין בעבירות דומות מעלה שרף הענישה הנוהג עומד על מאסר ממש שלצדו מאסר מותנה וקנס. משך המאסר נע במנעד רחב שבין מספר חודשים בודדים ועד למספר שנים, וזאת בהתאם להיקף הכספי של עבירות, כמותן, נסיבות ביצוען, הסרת המחדל או אי הסרתו, ונסיבותיו הספציפיות של המקרה ושל הנאשם.

לצורך גיבוש מסקנותי אלה, עיינתי בגזרי הדין שלהלן:

רע"פ 4497/20 **אביבי נגד מדינת ישראל** (05.07.2020): ביהמ"ש העליון דחה בקשת רשות ערעור שהגיש נאשם אשר הורשע ב-105 עבירות על חוק המע"מ שעניין ניכוי מס תשומות בגין חשבוניות פיקטיביות (28 עבירות) והוצאת חשבוניות פיקטיביות כנגד עמלה במטרה שאדם אחר ישתמט מתשלום מס (77 עבירות) - בסכום כולל של מעל 1.5 מיליון ₪. הנאשם נידון לעונש בן **16 חודשי מאסר בפועל, 8 חודשי מאסר על תנאי וקנס בסך 30,000 ש"ח**. בית משפט השלום קבע שמתחם העונש ההולם נע בין 12 ל-36 חודשי מאסר. בית משפט השלום התייחס לטענתו של הנאשם בדבר היותו "איש קש" וקבע שבאישום הראשון הנהנה מביצוע העבירות היה עסקו של הנאשם וכי אנשי קש מהווים חוליה חיונית בביצוע עבירות מס ועל כן אף אם ניתן לקבל את הטענה, אין בכך להוביל להקלה עונשית. הדברים נאמרו אף על פי שהנאשם סובל ממצב רפואי מורכב. ערעור שהגיש הנאשם לבית המשפט המחוזי נדחה תוך שבית המשפט מאמץ את קביעת בית משפט השלום הן לענין הפקת התועלת עבור עסקו, והן לענין האמירה הערכית שלפיה אין לראות נסיבה מקלה בכך שאדם שימש כ-"איש קש". בית המשפט העליון דחה כאמור את בקשת רשות הערעור וקבע שלא הוכח שהנאשם היה "איש קש" בהיותו הנהנה מעבירות האישום הראשון ואף מעבירות האישום השני שבהן גרף עמלה כספית.

רע"פ 9952/17 **אדעיס נגד מדינת ישראל** (28.01.2018): ביהמ"ש העליון דחה בקשת רשות ערעור שהגיש נאשם אשר הורשע בהוצאת 70 חשבוניות פיקטיביות שסכום המס הכלול בהן עמד על סך 690,000 ₪. הנאשם נידון לעונש בן **21 חודשי מאסר בפועל לצד עונשים נלווים**. בית משפט השלום קבע שמתחם

העונש ההולם את המקרה נע בין 8 ועד 24 חודשי מאסר בפועל לצד עונשים נלווים. הנאשם לא הסיר מחדליו.

רע"פ 5931/16 **חסן נגד מדינת ישראל** (08.09.2016): ביהמ"ש העליון דחה בקשת רשות ערעור שהגיש נאשם אשר הורשע בהוצאת 33 חשבוניות פיקטיביות שסכום המס הכלול בהן עמד על סך ₪ 614,640. הנאשם נידון לעונש בן 7 חודשי מאסר בפועל לצד עונשים נלווים. בית משפט השלום קבע שמתחם העונש ההולם נע בין מאסר בפועל לתקופה שבין מספר חודשים ועד שנת מאסר וחצי לצד קנס. הנאשם לא הסיר מחדליו.

רע"פ 3043/14 **לוגסי נגד מדינת ישראל** (16.6.2014): ביהמ"ש העליון דחה בקשת רשות ערעור שהגיש נאשם אשר הורשע בהוצאת 135 חשבוניות פיקטיביות שסכום המס הכלול בהן עמד על סך ₪ 1,017,636. הנאשם הורשע גם בניהול פנקסי חשבונות כוזבים ובשימוש במרמה ותחבולה. הנאשם נידון ל-12 חודשי מאסר בפועל לצד עונשים נלווים. בית משפט השלום קבע שמתחם העונש ההולם נע בין 8 ועד 20 חודשי מאסר בפועל לצד עונשים נלווים. הנאשם הסיר חלק ממחדלו.

רע"פ 6640/14 **פלוני נגד מדינת ישראל** (13.10.2014): ביהמ"ש העליון דחה בקשת רשות ערעור שהגיש נאשם אשר הורשע בהוצאת חשבוניות פיקטיביות שסכום המס הכלול בהן עמד על סך ₪ 3,194,696, ובעבירות מס נוספות. הנאשם נידון ל-40 חודשי מאסר בפועל לצד עונשים נלווים. הנאשם לא הסיר מחדלו. בית משפט השלום קבע שמתחם העונש ההולם נע בין שנתיים לחמש שנות מאסר לצד עונשים נלווים. בהתייחסו למתחם העונש קבע בית משפט המחוזי כך: "**אנו רואים עין בעין עם בימ"ש קמא את מתחם הענישה שקבע בהתחשב במדיניות הענישה הנוהגת ובכל הנסיבות הרלוונטיות הקשורות בביצוע המעשים נושא הרשעתו של המערער.**"

וראו בשינויים המתחייבים פסקי דין נוספים שעוסקים בסכומי מס דומים העומדים על כ- 1.5 מיליון ₪, בעבירות של ניכוי מס תשומות ללא מסמך כדין אשר בכולם נגזרו עונשי מאסר ממש:

רע"פ 555/19 **ברששת נגד מדינת ישראל** (04.02.2019): בית המשפט העליון דחה בקשת רשות ערעור שהגיש הנאשם. הנאשם הורשע בניכוי מס תשומות ללא מסמך כדין במטרה להתחמק מתשלום מס בסך ₪ 1,411,646 כאשר בחלק מהמקרים השתמש בחשבוניות פיקטיביות. נוסף על כך הורשע הנאשם בהגשת דוח ללא תשלום למע"מ כשסכום המס עמד על ₪ 2,400,000 ובאי הגשת דוח למס הכנסה. הנאשם הסיר את מחדליו באופן חלקי כך שנותר לו לשלם ₪ 2,500,000. בית המשפט המחוזי החמיר בעונשו והעמידו על 10 חודשי מאסר בפועל לצד עונשים נלווים.

רע"פ 9004/18 **יצחקי נגד מדינת ישראל** (31.12.2018): בית המשפט העליון דחה בקשת רשות ערעור שהגיש הנאשם תוך שציין שהעונש ההולם את המקרה הוא מאסר בפועל. הנאשם הורשע ב-55 עבירות של ניכוי מס תשומות ללא מסמך כדין במטרה להתחמק מתשלום מס בסך ₪ 1,459,723 ונדון בבית המשפט

המחוזי ל-12 **חודשי מאסר בפועל לצד עונשים נלווים**. הנאשם הסיר את מחדליו. בית המשפט המחוזי החמיר את עונשו של הנאשם שנדון בבית משפט השלום ל-6 חודשי עבודות שירות בלבד לצד עונשים נלווים. בית המשפט המחוזי קבע שמתחם העונש ההולם נע בין שנת מאסר לשלוש שנות מאסר לצד עונשים נלווים.

רע"פ 5253/17 **אבו סרייה נגד מדינת ישראל** (16.04.2018): בית המשפט העליון דחה בקשת רשות ערעור שהגיש הנאשם. הנאשם הורשע ב-21 עבירות של ניכוי מס תשומות ללא מסמך כדין במטרה להתחמק מתשלום מס בסך 1,589,961 ללא שימוש בחשבוניות פיקטיביות. בית משפט השלום קבע מתחם עונש הולם שבין 10 ל-30 חודשי מאסר לצד עונשים נלווים. הנאשם לא הסיר את מחדליו ונדון ל-16 **חודשי מאסר בפועל לצד מאסר על תנאי וקנס בסך 60,000 ₪**. בית המשפט המחוזי דחה את ערעורו.

רע"פ 8359/16 **ג'ראיש נגד מדינת ישראל** (22.11.2016): ביהמ"ש העליון דחה בקשת רשות ערעור שהגיש הנאשם. הנאשם הורשע בניכוי מס תשומות ללא מסמך כדין באמצעות חשבוניות פיקטיביות במטרה להתחמק מתשלום מס בסך כולל של 1,500,000 ₪. דינו של הנאשם נגזר ל-12 **חודשי מאסר בפועל לצד עונשים נלווים ובין היתר קנס בסך 50,000 ₪**. ביהמ"ש העליון התייחס לשיקולים שהנחו את ביהמ"ש המחוזי בערעור עת הפחית בחודשיים את תקופת המאסר בת 14 החודשים שנגזרה בבית משפט השלום, ובהם הסרת המחדל בסכום ניכר, שיהיו בהליכי האכיפה נגד מעורבים נוספים בפרשה, ומתחם העונש שעליו הוסכם בהסדר הטיעון.

17. במסגרת הנסיבות הקשורות בביצוע העבירה, נתתי דעתי לנסיבות הבאות:

א. **חלקו היחסי של הנאשם בביצוע העבירות, אשמו, ומידת ההשפעה עליו מצד אחרים בביצוע העבירות**; במסגרת הסדר הטיעון המעודכן באו הצדדים בהסכמה שלפיה בביצוע העבירות הופעל הנאשם ע"י אחר. בא-כוח הנאשם טען שהנאשם שימש כלי בידי מעסיקיו אשר ניצלו את אישיותו החלשה ואת האפשרות לשלוט בו. לדבריו אותם אנשים ברחו לשטחי הרשות וחמקו מאימת הדין ופרטיהם המדויקים נמצאים בידי רשויות המס. לטענתו הנאשם לא יזם את העבירות ולא גרף את הרווחים שבצדן אלא נוצל בידי אחרים. ב"כ הנאשם הצביע על שם מעסיקו של הנאשם ועל מספר חשבון בנק שבבעלותו שלטענתו נאספו בו כספי העבירות וטען שהנאשם אינו מורשה חתימה בחשבון.

המאשימה הסתייגה ממסקנותיו של ב"כ הנאשם וטענה שלא הוכח שהנאשם לא נהנה מרווחי העבירות.

בהתייחס **לאשמו של הנאשם**, אומר ששירות המבחן התרשם שהנאשם פעל מתוך צורך בשייכות ובחיזוק הערך העצמי שלו בעקבות קשייו המתמשכים. הקשיים שבהם מדובר כוללים פגיעה מוחית, ירידה קוגניטיבית, פוסט-טראומה, בעיות קשב וזיכרון, קשיים רגשיים, חרדה ודיכאון, מחשבות שווא,

וסכיזופרניה. שירות המבחן מצא שבשל מצבו נתון הנאשם לסכנת ניצול והשפעה מצד גורמים שונים. לכן יש להוסיף גם את מידת הבנתו המוגבלת כעולה ממצבו. **יש בכל אלה לקבוע שאשמו של הנאשם מופחת.**

בהתייחס **לחלקו של הנאשם בעבירות** אומר שמהסכימו הצדדים שהנאשם הופעל בידי אחרים ולא יזם את העבירות או ניווט אותן, ממילא חלקו מצומצם יותר בהשוואה לחלקם של מי שהפעילו אותו. חיזוק למעמדו הנמוך בהיררכיה של העבירות ניתן למצוא במצבו הרגשי והנפשי כאמור לעיל אשר אפשר את ניצולו ואת הפעלתו כ-"איש קש". **מכאן שחלקו של הנאשם מצומצם בהשוואה לאלה אשר הפעילו אותו.**

אבהיר בעניין זה שמקובלת עליי האמירה הערכית ש-"אנשי קש" או "פרונטרים" הם חוליה חיונית ונפוצה בעבירות המס ולעיתים הם אלה אשר מאפשרים את ביצוע העבירות, ומסיבה זו אין לראות בכך נסיבה מקלה. ברם שונים הם פני הדברים בנוגע לנאשם שלפנינו שהפך כלי שרת בידי אחרים אשר ניצלו את מצבו הנפשי ומצוקתו הרגשית. ובמובן זה עניינו שונה מאחרים וראוי להתחשבות.

אדגיש עם זאת שגם בהינתן אשמו המופחת וחלקו המצומצם, מייחס כתב האישום לנאשם שהיה שותף לאירועים מרמתיים מובהקים אשר נוגעים להפקת חשבוניות כוזבות ולהפצתן.

ב. **הנזק שנגרם מביצוע העבירה;** כאמור בעת שהופעל בידי אחרים, הוציא הנאשם לחברות שונות חשבוניות פיקטיביות שסכום המס הכלול בהן עמד על סך 1.5 מיליון ₪. דהיינו הנאשם גרם במעשיו לאחרים להתחמק מתשלום מס באמצעות החשבוניות הפיקטיביות. מכאן שמעשיו הובילו לפגיעה ישירה בקופה הציבורית וגרמו לנזק כבד, הן לרשות והן לאזרחים אשר כספים אלה נועדו עבורם.

ג. **יכולתו של הנאשם להבין את אשר הוא עושה, את הפסול שבמעשהו או את משמעות מעשהו;** בחוות הדעת הפסיכיאטרית שהוגשה מטעם ההגנה נכתב בהתייחס לנאשם: **"חסר כל שיפוט ותובנה למצבו".**

בא-כוח הנאשם טען שהנאשם פעל ללא יסוד נפשי אשר נדרש להוכחת העבירות על רקע מצוקתו הנפשית הקשה, אולם מיד לאחר מכן סייג את הדברים והבהיר שאלה נאמרו במישור העונשי בלבד.

טענתו זו חותרת תחת יסודותיו של הסדר הטיעון ואין להתיר אותה ולהידרש לה. שכן משהודה הנאשם במיוחס לו, המשמעות הישירה היא ששני הצדדים סברו שהתקיים היסוד הנפשי הנדרש להוכחת העבירות.

עם זאת מצבו הנפשי של הנאשם הוא מורכב ויש הסכמה בין הצדדים שנוצל בידי אחרים ולכך יש להוסיף שנוצל מחמת מצבו. כך שיש להתחשב בטענה במישור האשם כפי שכבר נקבע לעיל.

18. בהתאם לתיקון 113 לחוק העונשין (סעיף 40 י"ג), ולאחר שקלול מכלול הנסיבות והשיקולים הרלוונטיים ובכלל זה אשמו המופחת של הנאשם, ניצולו בידי אחרים מחמת מצבו הנפשי, וחלקו המצומצם, נתונים אשר השפיעו באופן משמעותי על עיצוב המתחם, מצאתי **שמתחם העונש ההולם את המעשים נע בין 9 ועד 30 חודשי מאסר בפועל, שלצדם מאסר מותנה וקנס.**

19. במקרה דנא, לא מצאתי שקיימים שיקולים אשר מצדיקים סטייה מהמתחם, לחומרה או לקולה.

גזירת העונש המתאים לנאשם

20. בגזירת העונש המתאים לנאשם, רשאי בית המשפט להתחשב **בנסיבות שאינן קשורות בביצוע העבירה ולתת להן משקל, ובלבד שהעונש לא יחרוג ממתחם העונש ההולם.**

בהתאם לכך נתתי דעתי לנסיבות הבאות:

א. **הפגיעה של העונש בנאשם ובבני משפחתו בזיקה למצבו הנפשי של הנאשם ולמחלת אביו;** הנאשם סובל כאמור ממגוון בעיות רפואיות רגשיות ונפשיות. אין ספק בעיניי שעל רקע מצבו, ייגרם לו סבל חריף וממשי אם ייכלא מאחורי סורג ובריה. ספק רב בעיניי אם יהיה מסוגל לעמוד במאסר שיוטל עליו בלי שמצבו יוחמר על כל הכרוך בכך. בהקשר זה, נכתב בהערכה פסיכיאטרית מטעם הפסיכיאטר ד"ר ואיל ג'אדאללה בהתייחס לנאשם, כך: **"אינו יכול להתמודד עם סיטואציות מלחיצות כמו כליאה או מאסר".**

מטעם ההגנה הוגשו מסמכים רפואיים הנוגעים לאביו של הנאשם אשר למרבה הצער חלה בסרטן והנאשם הוא זה שסועד אותו. בדיון מיום 25.04.2021 התייצב האב בבית המשפט כשהוא חולה תשוש וחלש ונוכחתי בעצמי כיצד הנאשם תומך בו ומסייע בידו. מכאן שהטלת מאסר מאחורי סורג ובריה, תפגע גם בבני משפחתו של הנאשם ובפרט באביו החולה אשר תלוי בו.

ב. **נטילת האחריות של הנאשם על מעשיו, וחזרתו למוטב או מאמציו לחזור למוטב;** הנאשם הודה במיוחס לו ועל כן ניתן להניח לטובתו הנחות מקלות שנוהגים להניח ביחס לנאשם שהודה ובכללן: חרטה, נטילת אחריות, הפנמה,

וקבלה לעתיד.

ג. **עבר פלילי;** המאשימה לא הגישה את פלט ההרשעות הקודמות של הנאשם. מהתסקיר למדתי שבשנת 2012 נקבעה אשמתו ללא הרשעה בעבירה של שימוש במסמך מזויף והוא נידון לצו של"צ. כיוון שהתביעה לא הגישה את פלט המרשם, לא אעניק משקל כלשהו לנתון זה. ומכל מקום מדובר בקביעת אשמה ללא הרשעה כך שניתן לומר שלנאשם אין הרשעות קודמות.

ד. **המלצת שירות המבחן לשילוב הנאשם בבית משפט קהילתי;** כאמור סובל הנאשם מפוסט טראומה ומבעיות נפשיות נוספות שאותן כבר פירטתי לעיל. שירות המבחן עמד על כך שהנאשם מתקשה להשתלב בטיפול באופן עצמאי אף שהוא זקוק לליווי אינטנסיבי שיסייע לו בתחומים שונים.

שירות המבחן המליץ על שילובו של הנאשם בהליך שיקומי במסגרת בית משפט קהילתי שבו ניתן יהיה להעניק לנאשם מעטפת שיקומית מלאה.

ב"כ המאשימה התנגדה להמלצת שירות המבחן וטענה שהליך שיקומי מסוג זה אינו מתאים לעבירות כלכליות ובכלל זה לעבירות מס ותלתה את עמדתה בנוהל ההפעלה של בתי המשפט הקהילתיים ובתזכיר חוק שפורסם. בית המשפט הציע לב"כ המאשימה להתייעץ עם המשנה לפרקליט המדינה לעניינים פליליים טרם הבעת עמדה סופית בסוגיה זו. ביום 03.06.2020 הודיע ב"כ המאשימה שלאחר שהתייעצה עם פרקליטה בכירה בפרקליטות מחוז ירושלים אשר בקיאה בנושא, עמדת המאשימה היא להתנגד להמלצת שירות המבחן.

לפני מספר חודשים נפסק בעפ"ג (מחוזי חיפה) 13435-09-20 **אלחג' נגד מדינת ישראל** (10.12.2020) שניתן להורות על שליחתו של נאשם להליך בבית משפט קהילתי חרף התנגדות התביעה.

בפסק הדין הוזכר סעיף 5 לנוהל הפעלה המשותף שם נקבע בין היתר שלא יכלול במסגרת הפרויקט העבירות המפורטות להלן:

עבירות שב"ח; עבירות של שחיתות שלטונית ותאגידית; עבירות צווארון לבן; עבירות על רקע פעילות בתארגון פשיעה; עבירות של פשע עישואה; עבירות מיין; עבירות בנשקחם; עבירות עבירות יבוא וייצוא סמים והדחת קטין לשימוש בסם; עבירות של פגיעה במדיניות חוץ; עבירות נגד בטחון המדינה; ועבירות גרם מוות וברשלנות.

בהתייחס לטענה של מאשימה זכות וטו, נקבע בפסק הדין שכעולה מלשון הנוהל על בית המשפט לבחון כל מקרה בהתייחס לפרמטרים שפורטו בנוהל ואולם אין

הוא מחויב לקבל את עמדת מי מהצדדים.

אין לי אלא להצטרף על עמדת המאשימה שכן במקרה ייחודי זה דומני שראוי היה לאמץ עמדה שונה. בטוחני שההליך השיקומי, אם היה מתמש, היה מועיל לנאשם וכפועל יוצא מכך גם לאינטרס הציבורי שיש בשיקומו. אף על פי כן אני סבור שההליך השיקומי לא יסכון אם אכפה על המאשימה עמדה אשר מנוגדת למדיניותה ואף לנוהג שהשתרש והתקבע בבית המשפט הקהילתי בירושלים שלפיו ההליך השיקומי מנוהל בהסכמת כל הצדדים ובתמיכתם השלמה והמלאה. בפרט אמורים הדברים בנוגע לאי מחויבותה של המאשימה לתמוך בעונש שיקומי אם ההליך השיקומי יישא פרי ויסתיים בהצלחה.

21. לאחר שנתתי דעתי לכלל הנסיבות שאינן קשורות בביצוע העבירה הגעתי לכלל מסקנה שיש למקם את הנאשם **ברף התחתון של מתחם העונש ההולם**, קרי, לגזור עליו 9 חודשי מאסר לצד מאסר על תנאי וקנס.

בקביעת גובה הקנס התחשבתי במצבו הבריאותי, הכלכלי והמשפחתי של הנאשם.

כיצד יישא הנאשם את מאסרו - מאחורי סורג ובריח או בעבודות שירות

22. משהחלטתי לגזור על הנאשם 9 חודשי מאסר, נשאלת השאלה כיצד יישא הנאשם את עונשו, האם במאסר בין כותלי הכלא או בדרך של עבודות שירות?

23. המאשימה טענה שסוג העבירות אינו מאפשר להסתפק בעונש מאסר בדרך של עבודות שירות משיקולי גמול והרתעה ואף המציאה פסיקה התומכת בטענתה. מנגד טענה ההגנה שיש לגזור על הנאשם מאסר בעבודות שירות הן בשל אשמו המופחת, הן בשל חלקו המצומצם, והן בשל מצבו הנפשי.

24. לאחר שנדרשתי לכלל השיקולים הרלוונטיים, החלטתי שבנסיבותיהם הייחודיות של העושה והמעשה ובאופן שלא יהווה תקדים למקרים אחרים, יישא הנאשם את מאסרו בעבודות שירות.

הנימוקים שעומדים בבסיס החלטתי הם אלה:

25. נחיצות המאסר והנזק שייגרם לנאשם; שליחת אדם למאסר בין כותלי הכלא היא מוצא אחרון ולא ראשון. ועל כן כל אימת שקיימת התלבטות בין הטלת מאסר קצר להטלת מאסר בדרך של עבודות שירות, יש לבחון בכובד ראש את נחיצות המאסר ואת השפעתו על הנאשם, על מצבו הרגשי והנפשי, על בני משפחתו, על תעסוקתו וכיו"ב והדברים אמורים בפרט כשעסקין בנאשם שזה לו מאסרו הראשון.

דברים ברוח זו נאמרו בראשית חודש נובמבר 2015 בדו"ח הוועדה הציבורית לבחינת מדיניות הענישה והטיפול בעבריינים, בראשות כב' השופטת (בדימוס) דליה דורנר.

הוועדה הצביעה על ההשלכות השליליות של המאסר על האסיר ועל הנזק הכבד שנגרם לאסיר כתוצאה מכך. הוועדה המליצה על שימוש בשיקום בקהילה באמצעות ענישה שנעה בין עבודות שירות לצווי מבחן ושל"צ אשר צפויים להפיק תוצאות טובות יותר בהשוואה לשימוש נרחב במאסרים. אשר להטלת מאסרים ממש, נקבע בדוח שברי שמאסרים מצמצמים את הפגיעה באמצעות הרחקת עבריינים מסוכנים מהציבור. עם זאת, שימוש יעיל במאסר ככלי למניעת עבירות חייב להבחין בין עבריינים שצפויים לחזור ולבצע עבירות ובין אלו שלא. כך ששימוש יעיל במאסר מחייב את התאמת המאסר למסוכנות העברייני. נוסף על כך, יש להתחשב באפקט הקרימינוגני של המאסר, דהיינו בכך שמאסר בכלל, ומאסר ממושך בפרט, מעודד נטייה לעבריינות ומגדיל את הסיכוי שהאסיר יעבור עבירות עם שחרורו. על רקע זה סברה הוועדה שיש לפעול לצמצום השימוש במאסרים מאחורי סוג וברח מקום שבו המאסר אינו הכרחי משיקולי הלימה או לשם הרחקת עבריינים שמסוכנותם גבוהה, ולהרחיב את השימוש בעונשים זולים ויעילים יותר העומדים בעקרון ההלימה. הוועדה המליצה להמיר מאסרים קצרים בין כותלי הכלא בעונשים כגון עבודות שירות.

הנאשם שלפנינו נפגע קשות ביכולותיו התפקודיות, סובל מפגיעת ראש, מירידה קוגניטיבית, מפוסט טראומה, מבעיות קשב וזיכרון, ומקשיים רגשיים לרבות חרדה ודיכאון. נוסף על אלה, בהערכה פסיכיאטרית נמצא שהוא סובל ממחשבות שווא ואובחן כחולה סכיזופרניה. בהערכה פסיכיאטרית מטעם הפסיכיאטר ד"ר ואיל ג'אדאללה נכתב בהתייחס לאפשרות שהנאשם ייכלא שהוא אינו מסוגל להתמודד עם סיטואציות מלחיצות כמו כליאה או מאסר.

דומני שעל רקע הבעיות הקשות שמהן סובל הנאשם, שליחתו למאסר מאחורי סורג וברח תגרום לו לנזק כבד אשר עולה על התועלת שתצמח לאינטרס הציבורי כתוצאה מכליאתו.

26. אשמו המופחת של הנאשם וחלקו המצומצם בעבירות עת שימוש כלי שרת בידי אחרים
מצדיקים התחשבות מיוחדת במצבו. במובנים אלה לא דומה הנאשם שלפנינו לנאשם אחר שעובר עבירות מסוג זה ממניעים כלכליים. על רקע נתונים אלה בשילוב עם מצבו הנפשי המורכב כאמור לעיל, הרי שהחמרה עם הנאשם שתבוא לידי ביטוי בשליחתו למאסר מאחורי סורג וברח תוביל לפגיעה בתחושת הצדק.

27. נימוקים הקשורים באיזון שמגלם הסדר הטיעון: הצדדים הציגו הסדר טיעון שבמסגרתו
הוסכם שההגנה תטען באופן חופשי. נימוקי ההסדר לא הוצגו באופן מפורש, אולם מהקשר הדברים ניתן להבין שהנימוקים הם שיקולי צדק הנוגעים לשותפיו של הנאשם לעבירות שלא הובאו לדיון ושיקולי יעילות וחיסכון בזמן.

מובן מאליו שעתירת ההגנה אף היא חלק מהסדר הטיעון ויש להתחשב בה בבואו של בית המשפט לאמוד את העונש הראוי לנאשם.

על רקע אשמו המופחת של הנאשם וניצולו בידי אחרים, דומני שנקודת האיזון הראויה שבין התועלת שיש בהסדר הטיעון לאינטרס הציבורי ובין ההקלה שניתנה לנאשם בגדרו, ממוקמת בהטלת מאסר בעבודות שירות לתקופה משמעותית.

כך שמצאתי חיזוק לעמדתי גם מהשיקולים הקשורים במימושו של הסדר הטיעון.

28. לנימוקים אלה מצטרפים שורה של נימוקים כבדי משקל ובהם: הודאת הנאשם וההנחות המקלות הנגזרות ממנה, הפגיעה הצפויה במשפחתו של הנאשם, חלוף הזמן, היעדר הרשעות קודמות, ניהול אורח חיים נורמטיבי, ושיקולים הקשורים בשיקומו.

29. דומני שיש במשקלם המצטבר של כל אלה לתמוך במסקנה שאין לכלוא את הנאשם מאחורי סורג וברח ובמקרה מיוחד זה יש להסתפק במאסר בעבודות שירות.

סוף דבר

30. לאחר ששקלתי את רכיבי הענישה - סוגם, מידתם, והשפעתם ההדדית, החלטתי לגזור על הנאשם את העונשים הבאים:

א. **מאסר בן 9 חודשים שאותו יישא הנאשם בעבודות שירות.** זאת

על פי קביעת הממונה על עבודות שירות בשב"ס. הנאשם שובץ לעבודות שירות במרכז יום לקשיש בגילה בימים ובשעות שנקבעו בחוות הדעת. הממונה יוכל לשנות את מקום ההשמה ואת שעות העבודה לפי שיקול דעתו. הנאשם יתייצב לצורך קליטה והצבה ביום 01.08.2021 בשעה 08:00 ביחידת ברקאי - עבודות שירות - שלוחת דרום, סמוך לכלא באר שבע, כפי שנקבע בחוות הדעת.

ב. **מאסר בן חמישה חודשים שאותו לא יישא הנאשם אלא אם יעבור בתוך שלוש שנים מהיום את אחת העבירות שבהן הורשע ויורשע בה בתוך התקופה או לאחריה.**

ג. **קנס בסך 5,000 ₪ או 30 ימי מאסר תמורתו.** הקנס ישולם ב-10 תשלומים שווים ורצופים. התשלום הראשון ישולם ביום 01.09.2021 ויתר התשלומים ישולמו בכל 1 בחודש בתשעת החודשים העוקבים.

על הנאשמת נגזר **קנס בסך 50,000 ש"ח.**

מזכירות בית המשפט תמציא את העתק גזר דין לשירות המבחן למבוגרים ולממונה על עבודות שירות בשב"ס.

זכות ערעור לבית המשפט המחוזי בירושלים בתוך 45 יום מהיום.

ניתן היום, ג' אב תשפ"א, 12 יולי 2021, במעמד הצדדים.